

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مبانی نظرات شورای نگهبان در خصوص

مصوبات و استفساریه های سال ۱۳۹۰

برگرفته از مشروح مذاکرات شورای نگهبان

تحقیق و تنقیح

کاظم کوهی اصفهانی، محمد امینی زاده،

امین الله زمانی، سلمان عمرانی

پژوهشگاه شورای نگهبان

سرشناسنامه: شورای نگهبان
عنوان و نام پدیدآور: مبانی نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات و استفساریه‌های
سال ۱۳۹۰، برگرفته از مشروح مذاکرات شورای نگهبان / [شورای نگهبان]؛
تحقیق و تنقیح: کاظم کوهی اصفهانی... [و دیگران].
مشخصات ناشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۳.
ISBN : 978-600-94294-5-5
۶۳۶ ص.
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا
یادداشت: تحقیق و تنقیح: کاظم کوهی اصفهانی، محمد امینی‌زاده، امین‌الله زمانی، سلمان عمرانی.
موضوع: ۱. شورای نگهبان -- صورت مذاکرات ۲. شورای نگهبان -- مصوبات
شناسه افزوده: الف. کوهی اصفهانی، کاظم، ۱۳۵۸- ب. شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۲۴م ۹ش/۲۵۱۲ KMH
رده‌بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۲۱۶۷۱

**مبانی نظرات شورای نگهبان در خصوص
مصوبات و استفساریه‌های سال ۱۳۹۰
برگرفته از مشروح مذاکرات شورای نگهبان**

تحقیق و تنقیح: کاظم کوهی اصفهانی، محمد امینی‌زاده، امین‌الله زمانی، سلمان عمرانی

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۳ - تیراژ: ۲۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۲۹۴-۵-۵

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲، تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۱
-------------	---

فصل اول - قوانین مصوب مجلس ۵

۱- قانون اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸	۷
۲- قانون حذف تبصره (۲) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸	۲۴
۳- قانون الحاق یک تبصره به قانون واگذاری دو هزار هکتار از منابع ملی شده اطراف چابهار به شهرداری چابهار مصوب ۱۳۹۰/۱/۳۱	۲۸
۴- قانون موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه در زمینه مبارزه علیه قاچاق مواد مخدر، جرایم سازمان یافته و تروریسم مصوب ۱۳۹۰/۱/۳۱	۳۰
۵- قانون الحاق یک تبصره به بند (۱۵) ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۹۰/۲/۴	۳۲
۶- قانون تشکیل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰/۲/۴	۳۴
۷- قانون فوق العاده خاص کارمندان سازمان های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران مصوب ۱۳۹۰/۲/۴	۳۶
۸- قانون اصلاح و تسری آیین نامه معاملات شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۵ با اصلاحات بعدی به شهرداری های مراکز استان ها، کلان شهرها و شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت مصوب ۱۳۹۰/۲/۴	۳۹
۹- قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۳۹۰/۲/۱۹	۵۰
۱۰- قانون موافقتنامه استرداد مجرمان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند مصوب ۱۳۹۰/۲/۲۴	۸۸
۱۱- قانون اصلاح ماده (۵۷) و تبصره (۱) ماده (۵۸) قانون استخدامی وزارت اطلاعات مصوب ۱۳۹۰/۳/۱	۹۳

- ۱۲- قانون موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) راجع به تأسیس مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملموس در آسیای میانه و غربی تحت نظارت یونسکو (گروه ۲) مصوب ۱۳۹۰/۳/۳ ۹۶
- ۱۳- قانون اصلاح قانون نفت مصوب ۱۳۹۰/۳/۲۲ ۱۰۰
- ۱۴- قانون اساسنامه شرکت بیمه اتکایی اکو مصوب ۱۳۹۰/۳/۲۴ ۱۱۱
- ۱۵- قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۱۳۹۰/۳/۳۱ ۱۱۴
- ۱۶- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای حمل و نقل ریلی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع مصوب ۱۳۹۰/۴/۷ ۱۲۳
- ۱۷- قانون اصلاح موادی از قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران [مصوب ۱۳۸۲] مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ ۱۳۳
- ۱۸- قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ ۱۳۸
- ۱۹- قانون موافقتنامه همکاری در زمینه بهداشت دام و دامپزشکی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری صربستان مصوب ۱۳۹۰/۴/۲۸ ۱۴۰
- ۲۰- قانون تفسیر ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی مصوب ۱۳۹۰/۵/۹ ۱۴۴
- ۲۱- قانون افزایش تعطیلی عید سعید فطر مصوب ۱۳۹۰/۶/۶ ۱۴۹
- ۲۲- قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۶/۷ ۱۵۱
- ۲۳- قانون اصلاح بند «ب» ماده (۴۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰/۶/۷ ۱۵۹
- ۲۴- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برنامه بین‌المللی سامانه (سیستم) کاوش و نجات از طریق ماهواره مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۷ ۱۶۳
- ۲۵- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجموعه مدارک تحقیقات حمل و نقل بین‌المللی مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۷ ۱۶۷
- ۲۶- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در کنسرسیوم بین‌المللی زمین لغزش مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۹ ۱۷۰

- ۲۷- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در کمیسیون هیدروگرافی منطقه‌ای ناحیه دریایی راپمی مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۹ ۱۷۳
- ۲۸- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در فدراسیون بین‌المللی راه مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۹ ... ۱۷۶
- ۲۹- قانون تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی [اصلاحی مصوب ۱۳۷۹] مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۹ ۱۷۹
- ۳۰- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در فدراسیون بین‌المللی بتن مصوب ۱۳۹۰/۷/۶ ۱۸۲
- ۳۱- قانون اصلاح قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی مصوب ۱۳۹۰/۷/۶ ۱۸۸
- ۳۲- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه تعرفه‌ای حمل و نقل بار با راه‌آهن اروپا - آسیا مصوب ۱۳۹۰/۷/۶ ۱۹۳
- ۳۳- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در فدراسیون ورزش دانشگاه‌های آسیا مصوب ۱۳۹۰/۷/۱۷ ۱۹۶
- ۳۴- قانون نظارت بر رفتار قضات مصوب ۱۳۹۰/۷/۱۷ ۱۹۹
- ۳۵- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در کنون بین‌المللی منتقدان تئاتر مصوب ۱۳۹۰/۷/۱۷ ۲۱۹
- ۳۶- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بین‌المللی نمایشگران عروسکی مصوب ۱۳۹۰/۷/۲۰ ۲۲۴
- ۳۷- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در آژانس جهانی مبارزه با زورافزایی مصوب ۱۳۹۰/۷/۲۰ ۲۲۹
- ۳۸- قانون استفساریه بند (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۳۹۰/۷/۲۷ ۲۳۳
- ۳۹- قانون زکات مصوب ۱۳۹۰/۸/۸ ۲۳۵
- ۴۰- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در گروه مطالعات بین‌المللی مس مصوب ۱۳۹۰/۸/۸ ۲۵۶
- ۴۱- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع بین‌المللی انرژی مصوب ۱۳۹۰/۸/۱۱ ۲۶۰
- ۴۲- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای برق کشورهای مستقل مشترک‌المنافع مصوب ۱۳۹۰/۸/۱۱ ۲۶۴
- ۴۳- قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ۲۶۸

- ۴۴- قانون اصلاح قانون معادن مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ۳۱۵
- ۴۵- قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ ۳۴۶
- ۴۶- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بین‌المللی گاز مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۳ ۳۸۹
- ۴۷- قانون تشدید مجازات مترددین به فلسطین اشغالی و اصلاح ماده (۳۶) قانون گذرنامه [مصوب ۱۳۵۱] مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۳ ۳۹۴
- ۴۸- قانون حذف تبصره (۳) ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری [مصوب ۱۳۸۶] مصوب ۱۳۹۰/۹/۲ ۳۹۶
- ۴۹- قانون کاهش روابط با انگلیس مصوب ۱۳۹۰/۹/۶ ۳۹۹
- ۵۰- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در طرح همکاری بازرسی دارویی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ ۴۰۱
- ۵۱- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مرکز آسیایی کاهش بلایا مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ ۴۰۷
- ۵۲- قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ ۴۱۱
- ۵۳- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع بین‌المللی تأیید صلاحیت مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲ ۴۲۸
- ۵۴- قانون موافقتنامه تجارت آزاد بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲ ۴۳۴
- ۵۵- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بین‌المللی تأیید صلاحیت آزمایشگاهی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲ ۴۳۹
- ۵۶- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن بین‌المللی آب مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۳ ۴۴۶
- ۵۷- قانون موافقتنامه همکاری در زمینه قرنطینه گیاهی و حفظ نباتات بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۴ ۴۵۲
- ۵۸- قانون تفسیر ماده (۱۲) قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۶ ۴۵۷
- ۵۹- قانون ادغام صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی در صندوق بازنشستگی کشوری مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ ۴۵۹
- ۶۰- قانون تفسیر مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ ۴۶۲

۶۱- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع کشورهای صادرکننده گاز مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۹.....	۴۶۵
۶۲- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه جهانی بهره‌برداران هسته‌ای مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۹.....	۴۷۴
۶۳- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه همکاری منطقه‌ای کشورهای حاشیه اقیانوس هند مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۹.....	۴۷۸
۶۴- قانون اصلاح قانون استخدام مهندسين ناظر توليدات کشاورزی مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۲.....	۴۸۳
۶۵- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع آسیایی بو.آ.او مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۲.....	۴۸۷
۶۶- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن فرهنگستان‌های علوم آسیا مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۲.....	۴۹۵
۶۷- قانون معاهده بین جمهوری اسلامی ایران و پادشاهی تایلند در مورد انتقال محکومین به حبس و همکاری در زمینه اجرای احکام کیفری مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۲.....	۵۰۳
۶۸- قانون موافقتنامه انتقال محکومین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۲.....	۵۰۶
۶۹- قانون اصلاح بند (۱۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶.....	۵۱۱
۷۰- قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶.....	۵۱۴
۷۱- قانون تفسیر بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸.....	۵۳۹
۷۲- قانون تفسیر شمول ماده (۳۶) قانون تأمین اجتماعی به بیمه شدگان و رعایت آن توسط سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸.....	۵۴۳
۷۳- قانون الزام دولت به اجرای جزء (ب) بند (۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸.....	۵۴۶
۷۴- قانون اصلاح ماده (۸۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸.....	۵۵۱
۷۵- قانون اصلاح بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸.....	۵۵۴
۷۶- قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور [مصوب ۱۳۸۶/۴/۹] مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۳.....	۵۵۷

- ۷۷- قانون موافقتنامه همکاری در زمینه قرنطینه گیاهی و حفظ نباتات بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تاجیکستان مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۵ ۵۶۴
- ۷۸- قانون موافقتنامه همکاری در زمینه قرنطینه گیاهی و حفظ نباتات بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۵ ۵۶۷
- ۷۹- قانون عدم لزوم بیمه مجدد اجباری شاغلین فصلی و ساکنین شهرهای با جمعیت کمتر از بیست هزار نفر که نزد صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر بیمه می‌باشند مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۵ ۵۷۰
- ۸۰- قانون اجازه دریافت و پرداخت‌های دولت در ماه‌های فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۹۱ مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۲۱ ۵۷۲

فصل دوم - اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران ۵۷۵

- ۸۱ - اساسنامه شرکت سهامی آب منطقه‌ای البرز مصوب ۱۳۹۰/۳/۸ ۵۷۷
- ۸۲ - اساسنامه صندوق خدمات درمانی مصوب ۱۳۹۰/۵/۱۶ ۵۷۹
- ۸۳ - اصلاح اساسنامه شرکت غنی سازی اورانیوم ایران مصوب ۱۳۹۰/۵/۲۳ ۵۸۶
- ۸۴ - اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۹۰/۵/۲۳ ۵۸۸
- ۸۵ - اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران مصوب ۱۳۹۰/۵/۲۳ ۵۹۰
- ۸۶ - اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۰ ۵۹۲
- ۸۷ - اساسنامه سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی ماکو مصوب ۱۳۹۰/۷/۱۰ ۵۹۴

فصل سوم - استفساریه‌ها ۶۰۵

- ۸۸ - استفساریه اصل ۱۳۳ قانون اساسی ۶۰۷
- ۸۹ - استفساریه اصل ۱۳۵ قانون اساسی ۶۱۱
- ۹۰ - استفساریه اصل ۱۳۸ قانون اساسی ۶۱۵
- ۹۱ - استفساریه شرعی در خصوص بند (۹) ماده (۵۰) قانون برنامه و بودجه سال ۱۳۵۱ کل کشور ۶۲۳
- نمایه‌ی اصول قانون اساسی ۶۳۱

مقدمه

مقام معظم رهبری در دیداری که با اعضای شورای محترم نگهبان در تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۸ داشتند، خطاب به آنها فرمودند: «... مردم، مطلع نیستند... لازم است یک روال اطلاع‌رسانی منظم و مرتبی باشد که مردم در جریان قرار بگیرند، یا نظرات شورا مدون بشود و در اختیار اهل علم، حقوقدان‌ها، فقها و متخصصین بخش‌های مختلف گذاشته بشود؛ دانشگاه‌ها و حوزه‌ها ببینند و در جریان مباحث قرار گیرند؛ بیان شود در مورد این ماده‌ای که آنجا آمده، چه بحث‌هایی شده، تا رد شده است و چه اشکالاتی بود و بعد آن اشکالات، رفع شد، یا تصویب شد و از این قبیل. ... الان شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود. ... اینها چیزهایی است که بعد برای دیگری منبع و مدرک خواهد شد».

در راستای پاسخگویی به این مطالبه‌ی به‌حق مقام معظم رهبری از شورای نگهبان، با تشکیل مرکز تحقیقات شورای نگهبان، فعالیت علمی بر روی نظرات مطرح در جلسات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مرکز، در چند سطح مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان و در نهایت، استخراج مبانی و دلایل آراء و نظرات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد. بر همین اساس استخراج نظرات استدلالی شورای نگهبان در قالب مجموعه‌ای منسجم و منظم به عنوان یکی از مهم‌ترین برنامه‌ها مقرر شد. نظرات استدلالی شورای نگهبان عبارت است از: مجموعه استدلال‌های فقهی، حقوقی و همچنین قرائن، امارات و برداشت‌هایی که اعضای محترم شورای نگهبان در جلسات بررسی مصوبات مجلس شورای اسلامی، اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران، بررسی اصول قانون اساسی برای ارائه‌ی نظریه تفسیری و... در خلال مباحث خویش نسبت به یک ماده از مصوبه، یا در خصوص یک سؤال یا استفسار بیان کرده‌اند. این مجموعه از استدلال‌ها و برداشت‌ها، در قالب یک دسته‌بندی منظم و منطقی براساس دیدگاه‌های مختلف مطرح شده در مذاکرات اعضای شورای نگهبان و با استناد و مستنبط از آن، به تفکیک هر ماده از مصوبه یا سؤال و استفسار، استخراج، تنقیح و تدوین شده است. هدف از تهیه‌ی این مجموعه، آشنا ساختن مخاطبان به‌ویژه مجامع حوزوی و دانشگاهی و مراجع قانون‌گذاری، سیاست‌گذاری و اجرایی کشور با مبانی و ادله‌ی فقهی و حقوقی نظرات شورای نگهبان است.

نخستین ثمره‌ی این فعالیت علمی، پیش‌تر در سال ۱۳۹۱ با انتشار کتابی تحت عنوان «مبانی آراء و نظرات شورای نگهبان (مستنبط از مشروح مذاکرات سال ۱۳۸۷)» به زیور طبع آراسته شده بود و هم‌اینک کتاب دوم از این مجموعه با اندکی تغییر در شکل و محتوا نسبت به کار پیشین، به محضر جامعه‌ی علمی و اجرایی کشور تقدیم می‌شود. قابل ذکر است «دفتر امور حقوقی و قوانین شورای نگهبان» نیز در به سرانجام رسیدن این مجموعه سهیم بوده است که بدین‌وسیله از همکاری آن دفتر محترم تشکر می‌شود.

کتاب حاضر در سه بخش کلی، مجموعه نظرات استدلالی مربوط به مصوبات مجلس شورای اسلامی، اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران و استفساریه‌های انجام شده از شورای نگهبان، اعم از استفساریه‌های شرعی و اصول قانون اساسی را در بر می‌گیرد که مربوط به سال ۱۳۹۰ می‌باشد. در اینجا توضیح این نکته برای خوانندگان محترم ضروری است که از آنجا که بسیاری از موضوعات مورد بررسی در شورای نگهبان، به ویژه مصوبات مجلس شورای اسلامی، ممکن است به دلیل ایراد مغایرت برخی از مواد مصوبه با قانون اساسی یا موازین شرعی، چندین مرتبه در فواصل مختلف و گاهی در طی چندین سال، بین مجلس و شورای نگهبان رفت و برگشت داشته باشد، ملاک زمانی مدّ نظر برای ذکر موضوعات در این کتاب، زمان تصویب نهایی آن مصوبه یا اعلام نظر نهایی شورای نگهبان در خصوص سؤال یا استفسار انجام شده است. بر این اساس، مجموعه‌ی کلیه‌ی مصوبات مجلس یا هیئت وزیران که در سال ۱۳۹۰ به «قانون» تبدیل شده‌اند و همچنین کلیه‌ی استفساریه‌هایی که در سال ۱۳۹۰ از سوی شورای نگهبان پاسخ گفته شده‌اند، در این مجموعه گردآوری شده است. همچنین کلیه‌ی مصوباتی که به دلیل بروز اختلاف بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان، بر اساس اصل ۱۱۲ قانون اساسی برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شده‌اند و این مجمع در سال ۱۳۹۰ نسبت به آنها تعیین تکلیف کرده است، در این مجموعه گرد آمده‌اند، هر چند تاریخ تصویب این موضوعات در مجلس و یا مذاکرات مربوط به آن در شورای نگهبان، در سال‌های پیش از ۱۳۹۰ انجام شده باشد.

ترتیب در نظر گرفته شده برای ذکر هر یک از موضوعات، در هر یک از بخش‌های سه‌گانه‌ی این کتاب نیز ترتیب تاریخی نهایی شدن آن موضوع، از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا انتهای این سال است. پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

پاییز ۱۳۹۳